

ธรรมคัมครองโลกกับกลุ่มผลประโยชน์และพรรคการเมือง *
VIRTUES THAT PROTECT THE WORLD WITH INTEREST GROUPS
AND POLITICAL PARTIES

อภิชัย พิทยานุรักษ์กุล

Apichai Pittayanuraksakul

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

Mahachulalongkornrajavidyalaya University

E-mail: Apichai8756 @gmail.com

บทคัดย่อ

ความต้องการผลประโยชน์ทางการเมืองยุคปัจจุบันมีความเปลี่ยนแปลงไปตามสภาวะของโลกที่มีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา กลุ่มผู้ที่ให้การสนับสนุนนักการเมืองจึงต้องมีการปรับตัวและสร้างเงื่อนไขในการต่อรองกับผู้ที่มีอำนาจทางการเมืองเพื่อให้ได้มาซึ่งสิ่งที่ตนต้องการหรือการแลกเปลี่ยนระหว่างผู้มีอำนาจกับผลประโยชน์ มนุษย์มีความต้องการในเรื่องปัจจัย 4 มนุษย์จึงมีวิธีการที่จะทำให้ได้มาซึ่งความต้องการด้วยวิธีการต่าง ๆ ที่แตกต่างกันไป การดำเนินการเพื่อแสวงหาผลประโยชน์คือการใช้วิธีการเรียกร้องหากไม่ได้ผลก็จะใช้วิธีการใช้อำนาจต่อรองหรือสร้างแรงกดดันให้ผู้มีอำนาจรัฐทำตาม การนำหลักธรรมคำสอนในพระพุทธศาสนามาเป็นหลักในการดำเนินชีวิตการประยุกต์ใช้ก็จะสามารถแยกแยะระหว่างผลประโยชน์ส่วนบุคคลและผลประโยชน์ส่วนรวมได้อย่างถูกต้อง ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับวัตถุประสงค์และวิธีการในการเข้ามาสู่ความเป็นนักการเมืองของแต่ละคนเป็นสำคัญ บทความนี้ผู้เขียนมีวัตถุประสงค์เพื่อให้เยาวชน นิสิต นักศึกษาและประชาชนทั่วไปได้ศึกษาและเข้าใจถึงกลุ่มผลประโยชน์ พรรคการเมือง กลยุทธ์และวิธีการเข้ามาเพื่อแสวงหาผลประโยชน์ และนำเสนอหลักพุทธธรรมถึงความละเอียดรอบคอบ ความเกรงกลัวโทษที่จะเกิดขึ้นกับตนเองที่ปรากฏอยู่ในสังคมไทยในปัจจุบัน

คำสำคัญ: ธรรมคัมครองโลก; กลุ่มผลประโยชน์; พรรคการเมือง

* Received February 2, 2023; Revised April 18, 2023; Accepted August 24, 2023

Abstracts

The demands for political interests in today's world are changing by the ever-changing world conditions. Those who support politicians must adapt and create conditions for negotiating with political power to obtain what they want or trade-off between power and interests. Human beings have needs for four factors, therefore human beings have different methods of obtaining their needs. The action to seek benefits is to use the method of claiming, if it does not work, it will use the method of using bargaining power or putting pressure on the government authority to comply. By adopting the teachings of Buddhism as principles for living, applying it will be able to correctly distinguish between individual interests and common interests. Depending on the purpose and method of entering into the political status of each person is important. The purpose of this article is for young people, students, and the general public to study and understand interest groups, political parties, strategies, and methods for seeking benefits. and presents the Buddhist principle of shame for sin Fear of blame that will happen to oneself that is present in Thai society today.

Keywords: virtues that protect the world; interest group; Political Parties

บทนำ

การเมืองเป็นเรื่องพื้นฐานของการบริหารจัดการทรัพยากรต่าง ๆ ภายในประเทศ หรือรัฐเพื่อใช้ในการดำรงอยู่และเดินหน้าพัฒนาเพื่อก้าวไปข้างหน้า เป็นกระบวนการคิด ตัดสินใจของกลุ่มคนที่เข้ามาทำหน้าที่ตรงนี้ คือ รัฐบาล ผ่านการเลือกตั้ง โดยประชาชนผู้มี สิทธิทางการเมือง ในการปกครองแบบประชาธิปไตย เราทุกคนในฐานะของประชาชน ทุก สิ่งทุกอย่างที่เราเห็น ที่เราพบเจออยู่ทุกวัน สิ่งที่เราซื้อ ล้วนมีความเกี่ยวข้องและมี ผลกระทบหรือข้อกำหนดมาจากการเมืองทั้งสิ้น (พิชญ์ พงษ์สวัสดิ์, 2560) การรวมกลุ่ม ของมนุษย์เป็นปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นโดยธรรมชาติ มนุษย์มีพื้นฐานทางเศรษฐกิจ การเมือง สังคม วัฒนธรรม แนวความคิด ความรู้และอาชีพที่คล้ายคลึงกันจะรวมกลุ่มกันขึ้น เพื่อ รักษาผลประโยชน์ของตนและผลประโยชน์ของกลุ่มตลอดถึงผลประโยชน์ของประเทศชาติ บ้านเมือง แต่พื้นฐานที่เป็นปัจจัยทำให้เกิดการรวมกลุ่มนั้นมีความแตกต่างกันไปหลาย

ลักษณะจึงทำให้เกิดกลุ่มต่าง ๆ ขึ้นโดยมีวัตถุประสงค์ต่างกัน โดยนับแห่งทัศนะนี้จะเห็นว่า ในสังคมหรือในรัฐหนึ่ง ๆ จะมีกลุ่มผลประโยชน์จำนวนมากมาย กลุ่มเหล่านี้จะมีชื่อต่าง ๆ กันไปและในที่สุดก็จะกลายเป็นกลุ่มพลังทางการเมือง

มนุษย์จำต้องปกครองกันนั้น หากเกิดปัญหาขึ้นในระหว่างมนุษย์ด้วยกัน หรือการจะทำให้สังคมมีความเจริญก้าวหน้าขึ้นไป หลีกเลียงมิได้เสียที่จะต้องเกี่ยวข้องกับการใช้อำนาจทางการเมือง อันมีความหมายและบริบทที่สะท้อนออกมาในเรื่องของการใช้อำนาจเพื่อการปกครองประชาชน การเมืองการปกครองซึ่งเป็นสภาพการณ์และผลที่เกิดจากการกระทำของมนุษย์ (Eulau, 1963) อริสโตเติล นักปราชญ์ทางสังคม ได้กล่าวไว้ว่า มนุษย์เป็นสัตว์สังคม (Social animal) ซึ่งต้องอยู่ร่วมกันเป็นกลุ่ม การรวมกลุ่มของมนุษย์มักมีความสนใจ และหรือผลประโยชน์ร่วมกัน บุคคลแต่ละคนมักใช้กลุ่มเพื่อให้ได้มาซึ่งผลประโยชน์ในทางการเมือง เศรษฐกิจ และสังคม ดังนั้น กลุ่มทุกกลุ่มจึงมีผลประโยชน์เกี่ยวข้องอยู่ด้วยกันเสมอ แม้ว่าพื้นฐานการมาอยู่ร่วมกันเป็น กลุ่มเหมือนกัน แต่ความแตกต่าง คือ เป้าหมายที่ต่างกัน กล่าวคือ เป้าหมายของพรรคการเมือง คือ การเป็นรัฐบาล เป้าหมายของกลุ่มผลประโยชน์ คือ ผลกำไรและเป้าหมายของกลุ่มอิทธิพล คือ การกดดันผลักดันนโยบายและแนวความคิดให้รัฐบาลปฏิบัติตาม (ประณต นันทียากุล, 2547)

พรรคการเมือง เป็นกลุ่มทางการเมืองซึ่งในการปกครองระบอบประชาธิปไตยเป็นสิ่งที่จำเป็น ทั้งนี้เพราะระบอบประชาธิปไตยถือว่าอำนาจทางการเมืองเป็นของประชาชน การรวมกลุ่มของประชาชนในรูปของพรรคการเมือง นับเป็นเครื่องมือสำคัญอย่างหนึ่ง ของการใช้อำนาจกลุ่มผลประโยชน์ (Interest group) เป็นกลุ่มที่ประกอบด้วยบุคคลจำนวนหนึ่ง ซึ่งมีผลประโยชน์ร่วมกัน รวมกลุ่มกันเพื่อจะใช้อิทธิพลมากดดันรัฐบาลให้ตอบสนองต่อสิ่งที่กลุ่มเรียกร้อง โดยมีเป้าหมายมุ่งเน้นผลกำไรเป็นสำคัญ บทความนี้ผู้เขียนมีวัตถุประสงค์เพื่อให้เยาวชน นิสิต นักศึกษาและประชาชนทั่วไปได้ศึกษาและเข้าใจถึงกลุ่มผลประโยชน์ พรรคการเมือง กลยุทธ์และวิธีการเข้ามาเพื่อแสวงหาผลประโยชน์ และนำเสนอหลักพุทธธรรมถึงความละเอียดรอบคอบ ความเกรงกลัวโทษที่จะเกิดขึ้นกับตนเองที่ปรากฏอยู่ในสังคมไทยในปัจจุบัน เป็นต้น

แนวคิดกลุ่มผลประโยชน์ (Interest Groups)

กลุ่มผลประโยชน์และพรรคการเมือง นับเป็นหนึ่งในสถาบันทางการเมืองที่สำคัญในระบอบประชาธิปไตยการเกิดการดำรงอยู่และจำนวนของสถาบันทางการเมือง การเลือกตั้งเป็นกระบวนการหนึ่งที่สำคัญในระบอบประชาธิปไตย เพื่อให้พรรคการเมืองใช้เป็น

ช่องทางในการเสนอนโยบายและตัวแทนของพรรคไปสู่ประชาชน ราชบัณฑิตยสถาน (2524) ได้ให้ความหมายผลประโยชน์ของกลุ่ม หมายถึง “ภาวะความรู้สึกตื่นตัวที่เกิดขึ้นในบุคคลที่ทำงานร่วมกันเป็นกลุ่ม เพื่อให้บรรลุถึงวัตถุประสงค์ซึ่งถือว่าเป็นผลประโยชน์ร่วมกันของกลุ่ม” นอกจากนี้ยังหมายถึง “กลุ่มที่จัดตั้งขึ้นเพื่อภารกิจหรือผลประโยชน์เฉพาะอย่าง เช่น กลุ่มเรียกร้องสิทธิสตรี หรือกลุ่มพ่อค้า” ดังที่ แกรมแฮม วูดตัน (Woodton, 1987) เชื่อว่ากลุ่มผลประโยชน์ คือ กลุ่มหรือองค์กรที่ต้องการมีบทบาทอิทธิพล ซึ่งส่งผลต่อนโยบายสาธารณะภายใต้วิธีการและวิถีทางแห่งกลุ่ม โดยมีได้มุ่งหวังต่อความต้องการอำนาจรัฐ ตลอดจนตำแหน่งทางการเมืองและเมื่อกลุ่มผลประโยชน์ได้ทำการเสนอข้อเรียกร้องของตนโดยผ่านสถาบันใด ๆ ของรัฐบาลก็ตามกลุ่มดังกล่าวจะกลายเป็นกลุ่มผลประโยชน์ทางการเมือง นักวิชาการไทยได้มีผู้รู้ให้คำนิยามของกลุ่มผลประโยชน์ไว้ดังนี้ มนตรี เจนวิทย์การ (2528) ให้ความหมายกลุ่มผลประโยชน์ว่า เป็นการรวมกลุ่มหรือจัดตั้งกลุ่ม ของบุคคลในอาชีพต่าง ๆ เพื่อดำเนินการรักษาสวัสดิภาพหรือแสวงหาผลประโยชน์ของกลุ่ม หรือเพื่อบรรลุจุดหมายปลายทางบางอย่างของกลุ่มผ่านสถาบันทางการเมือง

กล่าวโดยสรุปได้ว่า จากความหมายของกลุ่มผลประโยชน์ที่กล่าวพบว่ากลุ่มผลประโยชน์ไม่ได้มีเป้าหมาย เพื่อเข้าไปมีอำนาจทางการเมืองโดยตรงแต่ด้วยการส่งคนลงสมัครรับเลือกตั้งเพื่อไปเป็นรัฐบาล เป็นต้น

กลุ่มผลประโยชน์ (Interest Groups) สามารถสรุป ได้ดังนี้

1. กลุ่มผลประโยชน์ดั้งเดิม คือการรวมตัวกันได้โดยอาศัยอาชีพเดียวกันเป็นหลัก และมักจะมิอยู่ในสังคมประเทศตะวันตก โดยเฉพาะอย่างยิ่งในประเทศแถบยุโรปตะวันตก ซึ่งมักจะเน้นเฉพาะสาขาอาชีพ เช่น อาชีพแพทย์ หนายความ นักกฎหมาย นักการศาสนา กลุ่มทางสังคม และวัฒนธรรม ซึ่งสาเหตุของการรวมกลุ่มกันได้เนื่องมาจากความผูกพันในทางสังคม ทางวัฒนธรรม ทางประเพณีตลอดจนความเชื่อถือต่าง ๆ ลักษณะโครงสร้างของกลุ่มผลประโยชน์ดั้งเดิม นอกจากจะเป็นกลุ่มอาชีพเก่าแก่ของมนุษย์ จะเห็นได้ว่าโครงสร้างเกี่ยวกับจำนวนและผู้นำก็มีลักษณะสอดคล้องกันกับพรรคการเมืองแบบดั้งเดิม (วิทยา นภาศิริกุลกิจ, และคณะ, 2539)

สรุปได้ว่า กลุ่มผลประโยชน์ดั้งเดิมมีการรวมกลุ่มกันได้เนื่องมาจากความผูกพันในทางสังคม ทางวัฒนธรรม ทางประเพณีตลอดจนความเชื่อถือต่าง ๆ ตามสาขาอาชีพเป็นกลุ่มของชนชั้นหนึ่งของสังคม ที่มีบทบาทและความสำคัญ เป็นต้น

2. กลุ่มผลประโยชน์สมัยใหม่ กลุ่มผลประโยชน์สมัยใหม่ กลุ่มดังกล่าวเป็นไปเพื่อผลประโยชน์ในทางเศรษฐกิจและจะปรากฏอยู่ในประเทศอุตสาหกรรมเป็นส่วนใหญ่

สมาชิกของกลุ่มผลประโยชน์นี้สามารถรวมกันหรือมีความผูกพันกันได้โดยเหตุผลที่ว่าผลประโยชน์ร่วมกันในทางเศรษฐกิจ กลุ่มผลประโยชน์สมัยใหม่เมื่อพิจารณาโครงสร้างของกลุ่มจะเห็นว่าสมาชิกเข้าร่วมมีเป็นจำนวนมากกว่ากลุ่มผลประโยชน์แบบดั้งเดิม ผู้นำของกลุ่มผลประโยชน์นี้จะได้ตำแหน่งโดยการต่อสู้ทางการเมืองภายในกลุ่มทำให้กลุ่มมีลักษณะของการเป็นประชาธิปไตยมากกว่ากลุ่มอื่น (ประภาส ปันตบแต่ง, 2552)

สรุปได้ว่า กลุ่มผลประโยชน์สมัยใหม่มีโครงสร้างของกลุ่มมีสมาชิกเข้าร่วมเป็นจำนวนมากกว่ากลุ่มผลประโยชน์แบบดั้งเดิม เป็นต้น

ลักษณะกลุ่มผลประโยชน์

1. เป็นกลุ่มรวมผลประโยชน์ของบุคคลในสังคมเข้าด้วยกัน
2. บุคคลที่เข้ามาร่วมกันนั้นจะต้องมีทัศนะร่วมกันโดยไม่ไขมีทรัพย์สิน รายได้หรือวัตถุอื่น ๆ ร่วมกัน

3. รวมกันเพื่อที่จะได้มีอิทธิพลผลักดันในการที่จะให้สังคมยอมรับหรือยอมตามความคิดหรือความต้องการของกลุ่ม จนกระทั่งผู้มีอำนาจแห่งรัฐยอมออกกฎหมายหรือข้อบังคับ เพื่อความต้องการของกลุ่ม

4. ไม่ได้มุ่งหวังที่จะได้ตำแหน่งหน้าที่ทางราชการ แต่มุ่งหวังที่จะมีอิทธิพลต่อการวางนโยบายของทางราชการ และได้รับผิดชอบต่อการวางนโยบายทางการเมือง

5. บุคคลที่เข้ามาร่วมกันมีวัตถุประสงค์ร่วมกันในอันที่จะทำให้ความต้องการของตนกลายเป็นความต้องการของสังคม

กล่าวโดยสรุปได้ว่า ลักษณะกลุ่มผลประโยชน์นี้มักใช้วิธีการสร้างอิทธิพลแบบหลังฉาก อยู่ในห้องลับ ๆ ไม่โปร่งใส ตรวจสอบยากไม่เป็นที่รับรู้ของผู้คนโดยทั่วไป ไม่มีใครรู้ว่าใครพูดกับใครด้วยเรื่องอะไร ซึ่งอาจเป็นอำนาจที่ขาดความรับผิดชอบ เป็นต้น

การดำเนินการเพื่อให้ได้มาซึ่งผลประโยชน์ของกลุ่มผลประโยชน์

วิธีการดำเนินการโดยตรง การดำเนินการเพื่อให้ได้มาซึ่งผลประโยชน์ของกลุ่มผลประโยชน์ สามารถสรุปได้ ดังนี้

1. การใช้พลังกดดันต่อผู้บริหาร การเจรจากับหน่วยงานของรัฐบาลของกลุ่มผลประโยชน์ถือว่าเป็นสิ่งสำคัญ วิธีการคือใช้เวลาติดต่อกับหน่วยงานของรัฐเป็นเรื่อง ๆ ไป ใช้วิธีสร้างความใกล้ชิดและการติดต่อเป็นส่วนตัว

2. การใช้ความสัมพันธ์ส่วนตัวในการติดต่อ (Personal Connection) คือ วิธีการที่กลุ่มผลประโยชน์อาศัยความสัมพันธ์ส่วนตัวในการติดต่อเรียกร้องต่อผู้มีหน้าที่รับผิดชอบทางการเมือง

3. การอาศัยการมีตัวแทนของกลุ่มในกลุ่มชนชั้นนำที่มีหน้าที่ในกระบวนการกำหนดนโยบาย การที่กลุ่มมีตัวแทนของกลุ่มเข้าไปร่วมอยู่ในขั้นตอนของกระบวนการกำหนดนโยบาย

4. การอาศัยสื่อเป็นตัวกลางในการเรียกร้อง รูปแบบวิธีการแบบนี้มักจะนิยมใช้ในกลุ่มผลประโยชน์ที่อยู่ในประเทศที่มีระบบการเมืองแบบเปิด หรือระบบการเมืองที่มีการพัฒนาแล้ว โดยเฉพาะประเทศที่มีการปกครองด้วยระบอบประชาธิปไตย

5. การประท้วงและการใช้กำลังรุนแรง กลุ่มผลประโยชน์จะเลือกใช้วิธีการนี้เมื่อกลุ่มรู้สึกว่าการเรียกร้อง หรือผลประโยชน์ของกลุ่มมีโอกาสได้รับการตอบสนอง

6. การเรียกร้องผ่านสถาบันทางการเมือง กลุ่มผลประโยชน์อาจเลือกวิธีการด้วยการติดต่อ สถาบันทางการเมืองที่มีอำนาจโดยตรง โดยอาศัยการติดต่อผ่านพรรคการเมือง พรรคการเมืองจะเป็นสถาบันสำคัญในการทำหน้าที่เป็นตัวกลาง หรือตัวแทนของกลุ่มผลประโยชน์ เป็นต้น (ธีรภัทร์ ลอยวิรัตน์, 2550)

กล่าวโดยสรุปได้ว่า การดำเนินการเพื่อให้ได้มาซึ่งผลประโยชน์ของกลุ่มผลประโยชน์ มีการใช้วิธีที่แยบยลอาศัยสถาบันทางการเมืองที่มีอำนาจการใช้กำลังรุนแรงเรียกร้องผลประโยชน์ ถ้าผู้ที่เป็นรัฐบาลยอมรับว่าไม่สามารถจะต่อต้านพลังกดดันของกลุ่มผลประโยชน์กลุ่มใดได้ หรือเมื่อกลุ่มผลประโยชน์กลุ่มนั้นยื่นคำขาดหรือบังคับรัฐบาลจนกระทั่งรัฐบาลจนมุมก็ถือว่ากิจกรรมของกลุ่มผลประโยชน์นั้นกลายเป็นปัญหาที่เป็นอันตรายต่อสังคม เป็นต้น

วิธีการดำเนินการทางอ้อม การดำเนินการเพื่อให้ได้มาซึ่งผลประโยชน์ของกลุ่มผลประโยชน์ สามารถสรุปได้ ดังนี้

1. การล็อบบี้ (Lobbying) เป็นความพยายามของกลุ่มผลประโยชน์ที่มี อิทธิพลเหนือการตัดสินใจของผู้มีอำนาจด้วยวิธีการโน้มน้าวชักจูงด้วยการเจรจาต่อรอง

2. การพยายามสนับสนุนให้ผู้สมัครรับเลือกตั้งที่มีทัศนคติไปในทางส่งเสริมผลประโยชน์ของกลุ่มให้ได้รับเลือกตั้ง

3. กลุ่มผลประโยชน์พยายามมีอิทธิพลเหนือผู้วางนโยบาย โดยการจัดหาข้อมูลต่างๆ ให้โดยกลุ่มผลประโยชน์ขนาดใหญ่จะมีหน่วยนักวิจัยที่ทำการหาข้อมูล

4. กลุ่มผลประโยชน์จะจัดการร่างกฎหมาย หรือช่วยสภานิติบัญญัติร่าง กฎหมาย โดยเฉพาะในเรื่องที่เป็นวิชาการซับซ้อนและยุ่งยากมาก โดยที่กลุ่มนี้จะรู้ว่ากฎหมายในขั้นสุดท้ายจะออกมาในรูปใด

5. กลุ่มผลประโยชน์พยายามสร้างมติมหาชนที่จะสนับสนุนข้อเสนอของกลุ่มโดยการพิมพ์เอกสารในรูปแบบต่าง ๆ ออกแจกจ่าย

6. กลุ่มผลประโยชน์สร้างความสัมพันธ์กับกลุ่มหรือบุคคล โดยเฉพาะการใช้บุคคลที่อยู่ในกลุ่มชนชั้นผู้นำ

7. กลุ่มใช้การให้สินบนเพื่อรักษาผลประโยชน์ ซึ่งอาจจะเป็นในรูปของตัวเงิน หรือในรูปแบบอื่น (มนตรี เจริญวิทยาการ, 2526)

กล่าวโดยสรุปได้ว่า การรวมกลุ่มเพื่อแสวงหาผลประโยชน์จะมีวัตถุประสงค์ซับซ้อนมากยิ่งขึ้นหลายกลุ่มเบี่ยงเบนไปกลายเป็นกลุ่มอิทธิพล พยายามใช้อำนาจทุกรูปแบบ และทุกวิถีทางเพื่อให้ได้มาเพื่อผลประโยชน์ การใช้อำนาจทางการเมืองจะต้องมีความรับผิดชอบควบคุมได้ การควบคุมนี้หมายถึงให้ผู้มีสิทธิเลือกตั้งเป็นผู้ควบคุม กลุ่มผลประโยชน์ไม่ใช่ผู้ที่มีสิทธิออกเสียงทั้งหมด ฉะนั้นการกดดันจากกลุ่มผลประโยชน์ ผู้ที่เป็นรัฐบาลโดยถูกต้องตามกฎหมายจะต้องรับผิดชอบในการ ตัดสินใจขั้นสุดท้าย เป็นต้น

ความหมายของพรรคการเมือง

มีผู้ให้ความหมายของพรรคการเมืองไว้มากมาย ดังนี้ พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554 ได้ให้ความหมายของพรรคการเมืองไว้ว่า “กลุ่มบุคคลที่มีอุดมการณ์ทางการเมืองอย่างเดียวกัน ร่วมกันจัดตั้งและจดทะเบียนเป็นพรรคการเมืองตามกฎหมาย” พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ ว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2560 ได้ให้ความหมายของพรรคการเมืองไว้ว่า “คณะบุคคลที่รวมตัวกันจัดตั้งเป็นพรรคการเมืองโดยได้จดทะเบียน ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ ” (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556) ดังที่ วิสุทธิ์ โพธิ์แท่น (2544) ได้ให้คำนิยามพรรคการเมืองไว้ว่า กลุ่มบางคนที่มีความคิดหรืออุดมการณ์ทางการเมืองอย่างเดียวกัน ร่วมกันจัดตั้งเป็นรากฐานที่มีการจัดองค์กรที่แน่นอนชัดเจน มีการกำหนดทางเลือกเกี่ยวกับนโยบายที่สำคัญในการปกครองและบริหารประเทศ ในด้านต่าง ๆ มีการคัดเลือกบุคคลเข้าดำรงตำแหน่งทางการเมือง พยายามเข้าไปมีหรือมีส่วนร่วมในอำนาจรัฐจนสามารถจัดตั้งรัฐบาลเพื่อบริหารประเทศ

กล่าวโดยสรุปได้ว่า พรรคการเมืองคือกลุ่มคนที่มีแนวคิดหรืออุดมการณ์ทางการเมืองอย่างเดียวกัน ร่วมกันจัดตั้งเป็นรากฐานที่มีการจัดองค์กรที่แน่นอนชัดเจน ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ เป็นต้น

ประเภทของพรรคการเมืองไทย

การเกิดขึ้นหรือการก่อตั้งพรรคการเมืองในประเทศไทย สามารถแยกประเภทตามวัตถุประสงค์และที่มาของพรรคการเมืองไทยได้ 5 ประเภท คือ

1. พรรคชนชั้นนำ (Cadre Party) หรือพรรคดั้งเดิม (Traditional Party) เป็นลักษณะของกลุ่มการเมืองของชนชั้นสูงที่บุคคลรวมกลุ่มกันโดยมีบุคคลคนเดียวมีอิทธิพลเหนือทุกคนมักจะเป็นกลุ่มขุนนางอำมาตย์ที่ กล่าวได้ว่าพรรคการเมืองที่สร้างขึ้นโดยกลุ่มบุคคลที่บริหารประเทศก่อนที่จะมีการเลือกตั้ง เพื่อหวังผลประโยชน์ในการที่จะให้พรรคการเมืองนั้นได้มีโอกาสรับเลือกตั้งเข้ามามากที่สุด และได้จัดตั้งรัฐบาลต่อไป

2. พรรคแบบมวลชน หรือ Mass Party ถือกำเนิดโดยกลุ่มสังคมนิยม หรือ ขบวนการสังคมนิยม (Socialist Movements) จากกลุ่มและขบวนการได้พัฒนามาเป็นพรรคการเมืองชื่อว่าพรรคสังคมนิยมเป็นพรรคที่เน้นและให้ความสำคัญแก่มวลชน (Masses) กล่าวได้ว่า พรรคการเมืองที่จัดตั้งขึ้นโดยกลุ่มบุคคลที่มีความคิดเห็นตรงกันข้ามกับพรรคการเมืองที่เป็นรัฐบาลอยู่เดิม

3. พรรคการเมืองที่จัดตั้งขึ้นเพื่อสนับสนุนรัฐบาล พรรคกึ่งแบบมวลชนกึ่งชนชั้นนำหรือแบบผสมพรรคแบบกึ่งมวลชนหรือแบบผสมหมายถึง มีการผสมผสานระหว่างการจัดองค์กรแบบชนชั้นและแบบมวลชน (Intermediate) มักจะปรากฏอยู่ในพรรคการเมืองซึ่งเกิดขึ้นโดยทางอ้อม (Indirect Parties)

4. พรรคการเมืองที่ตั้งในลักษณะที่เป็นกลาง คือ มีความเห็นหรือแนวดำเนินการในลักษณะที่ยืดหยุ่นได้ เช่น กรณีที่มีความคิดเห็นสอดคล้องกับรัฐบาลก็ให้ความสนับสนุน ส่วนในกรณีที่ไม่เห็นด้วยก็จะคัดค้าน พรรคการเมืองดังกล่าวนี้อาจกล่าวได้ว่าเป็นพรรคที่มีแนวนโยบายเพื่อประชาชนที่แท้จริง เป็นต้น

5. พรรคการเมืองที่สร้างขึ้นเพื่อแสวงหาผลประโยชน์ พรรคการเมืองในลักษณะนี้มักไม่มีอุดมการณ์ทางการเมืองที่แน่นอน หากแต่ฝ่ายใดให้ประโยชน์ได้ก็จะเข้าดำเนินการทางการเมืองช่วยเหลือฝ่ายนั้น เป็นต้น (วิทยา นาหิรัญกุล และคณะ. (2539).)

กล่าวโดยสรุปได้ว่า ประเภทของพรรคการเมืองไทย กลุ่มการเมืองของชนชั้นสูงที่รวมกลุ่มกันโดยมีบุคคลคนเดียวมีอิทธิพลเหนือทุกคน หรือพรรคการเมืองที่จัดตั้งขึ้นโดยกลุ่มบุคคลที่มีความคิดเห็นตรงกันข้ามกับพรรคการเมืองที่เป็นรัฐบาลอยู่เดิมมีการผสมผสานระหว่างการจัดองค์กรแบบชนชั้นและแบบมวลชน หรือพรรคการเมืองที่สร้างขึ้นเพื่อแสวงหาผลประโยชน์ เป็นต้น

หลักพุทธธรรม ธรรมคัมภีร์ครองโลก

มนุษย์อยู่รวมกันเป็นจำนวนมากย่อมมีปัญหาตามมา ไม่ว่าจะเป็นปัญหาที่อยู่อาศัย มนุษย์ส่วนมากชอบแสวงหาผลประโยชน์ใส่ตน บางครั้งอาจไปล้ำสิทธิของผู้อื่นสร้างความเดือดร้อนโดยตั้งใจก็มีโดยไม่ตั้งใจก็มีปัญหาดังกล่าวนี้นี้ยังมีปัญหาผู้ปกครองไม่มีศีลธรรม บ้าอำนาจ ลุแก่อำนาจ ทำอะไรตามใจตัวเอง โดยไม่เห็นใจผู้ใต้ปกครอง และปัญหาจากผู้ใต้ปกครองไม่เคารพกฎ กติกาหรือข้อบังคับ ดังนั้น ธรรมคัมภีร์ครองโลก หรือ ธรรมเป็นโลกบาล เป็นหลักธรรมที่ทำให้เกิดสันติภาพขึ้นในโลก เพราะทำให้คนทั้งหลายที่มีธรรมข้อนี้เป็นหลักปฏิบัติ ดำรงตนอยู่ในหลักศีลธรรมอันดี และไม่เบียดเบียนกัน

ธรรมคัมภีร์ครองโลก หมายถึง หลักธรรมที่ทำให้โลกไม่เกิดความเดือดร้อน วุ่นวาย สับสน เป็นธรรมที่น่าสันติสุขมาให้แก่ชาวโลก เรียกอีกชื่อว่า เทวธรรม (เท-วะ-ท่า) แปลว่า ธรรมของเทวดา หมายถึงหลักธรรมที่ช่วยทำให้มนุษย์มีจิตใจสูงส่งตั้งเทวดา (คณาจารย์ สำนักพิมพ์เสียงเชียง, 2544) ธรรมคัมภีร์ครองโลกมี 2 ประการ 1. หิริคือ ความละอายต่อบาป 2. โอตตัปปะ คือ ความเกรงกลัวต่อบาป เป็นต้น

1. หิริ คือ ความละอายต่อบาป หมายถึง ความละอายใจต่อบาปที่จะเกิดขึ้นกับตนเอง รู้ว่าบาป คือ ความทุกข์กาย ทุกข์ใจ ซึ่งเกิดจากการทำความชั่วทางกาย ทางวาจา ทางใจของตนเอง ไม่กล้าคิดชั่ว พูดชั่ว ทำชั่วใด ๆ ไม่ว่าจะเป็นเรื่องเล็กหรือเรื่องใหญ่ ทั้งต่อหน้าและลับหลังผู้อื่น ไม่กล้าทำความชั่ว เพราะมีความละอายใจต่อบาป คือมีหิริ ความละอายต่อบาปคัมภีร์ครองจิตใจ เป็นต้น

ผู้ที่ขาดหิริ คือผู้ที่ไม่มีความละอายใจต่อบาป คิดชั่ว พูดชั่ว ทำชั่ว ได้ตลอดเวลา ไม่ว่าจะต่อหน้าหรือลับหลังผู้อื่นก็ตาม ไม่เคยคำนึงถึงความทุกข์กาย ทุกข์ใจที่จะเกิดขึ้นกับตนเองและผู้อื่นสามารถทำชั่วได้ทุกอย่างเพราะขาดคุณธรรมประจำใจ คือขาดหิริ ไม่มีความละอายใจต่อบาป เป็นต้น

2. โอตตัปปะ คือ ความเกรงกลัวต่อบาป หมายถึง ความเกรงกลัวโทษ กลัวความทุกข์จากการทำความชั่วทางกาย ทางวาจา เป็นต้น โอตตัปปะ เป็นธรรมคัมภีร์ครองโลกคู่กับ หิริ เพราะคนที่มีโอตตัปปะย่อมกลัวที่จะทำความผิดทำให้งดเว้นจากการประพฤติดังต่าง ๆ อันเป็นเหตุให้เกิดความรุ่มเย็นเป็นสุขเกิดสันติภาพขึ้น เป็นต้น ผู้ที่ขาดคุณธรรม หิริ โอตตัปปะ จะไม่เชื่อเรื่องกฎแห่งกรรม ไม่เชื่อว่าทำดีได้ดี ทำชั่วได้ชั่ว จึงไม่ละอายต่อบาป เป็นต้น

กล่าวโดยสรุปได้ว่า การใช้หลักธรรมทางพระพุทธศาสนาในการปลูกฝังจิตใจและพฤติกรรม ธรรมคัมภีร์ครองโลกหรือธรรมโลกบาล เป็นหลักธรรมที่มุ่งหมายให้สังคมโลกอยู่

อย่างสันติสุข ปราศจากการคดโกง มีความซื่อสัตย์ มีจิตสาธารณะ ได้แก่ หิริ ความละอายใจตัวเองต่อการทำความชั่วความผิด ต่อการประพฤติดุจริตทั้งหลายและความละอายใจตัวเองที่จะละเว้นไม่ทำความดีซึ่งควรจะทำให้เกิดมีในตน เรียกว่ามีหิริ หิริ เกิดขึ้นได้ด้วยการคิดถึงการศึกษา ฐานะ ยศศักดิ์ ชาติตระกูลของตน คิดถึงความเสียหายที่จะเกิดขึ้น รวมกับความกล้าของจิตใจที่จะไม่ทำชั่ว ทำให้คนเรายู่กันอย่างสงบสุข เพราะคนที่มี หิริ จะเกลียดความชั่ว และละอายที่จะทำความชั่วทั้งต่อหน้าและลับหลัง และ โอตตปปะ ความกลัวต่อผลของความชั่ว ต่อผลของความทุจริตที่ทำให้ความผิดที่จะตามให้ผลในภายหลัง เกิดขึ้นได้จากการประพฤติดุจริตของตน

สรุป

การประพฤติปฏิบัติตามหลักธรรมคัมภีร์ครองโลกจะทำให้สังคมนั้นอยู่อย่างมีความสุข เพราะต่างคนต่างมีความละอายแก่ใจ ไม่กล้ากระทำความบาปทั้งในที่ลับและที่แจ้ง มีความเกลียดกลัวต่อบาป การใช้อำนาจที่ได้มาหรือการใช้ทรัพย์สินที่มีอยู่ในทางมิชอบ เพื่อประโยชน์ต่อตนเอง ครอบครัว เพื่อน คนรู้จัก หรือประโยชน์อื่นใดอันมิควรได้ซึ่งก่อให้เกิดความเสียหายต่อประโยชน์ของผู้อื่นโดยกลวิธีต่าง ๆ นั้น โดยเฉพาะจากหน่วยงานรัฐ กลุ่มเหล่านี้หลายกลุ่มได้รับการสนับสนุนปัจจัยต่าง ๆ จากองค์กรและทำตัวเป็นแกนนำ ส่วนกลางผลักดันให้เกิดเครือข่ายกลุ่มย่อยในชนบทเพื่อเป็น แขนงปฏิบัติการณ์ในพื้นที่ส่วนหน้า ระบบการเมืองของไทยที่ตั้งอยู่ในเจตนาที่ไม่บริสุทธิ์และไม่มั่นคง เพราะนักการเมืองส่วนใหญ่ได้รับการเลือกตั้งมาจากการซื้อเสียง เข้าสู่รัฐสภาเพื่อรวมตัวให้ได้อำนาจบริหารรัฐ และเป็นรัฐบาลที่ออกนโยบายเกื้อกูลเพื่อกอบโกยถอนทุนการซื้อเสียงและหากำไร กลับกลายเป็นธุรกิจการเมืองเพื่อพวกพ้อง นักการเมืองบางคนก็เข้าสู่การเมืองเพื่อตั้งป้อมป้องกันและสร้างฐานะให้มากยิ่งขึ้นเป็นการเมืองที่อ้างประชาชนแต่แอบแฝงเอาเปรียบประชาชนเป็นต้น

เอกสารอ้างอิง

- คณาจารย์สำนักพิมพ์เสียงเชียง. (2544). *ธรรมวิจารณ์ฉบับมาตรฐานบูรณาการชีวิตนักธรรมชั้นเอก*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์เสียงเชียง.
- ธีรภัทร ลอยวิรัตน์. (2550). *บทบาททางการเมืองของหอการค้าจังหวัดนครศรีธรรมราชต่อการกำหนดนโยบายสาธารณะ* (วิทยานิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาวิชาการเมืองและการปกครอง). เชียงใหม่: มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

- ประณต นันทิยากุล. (2547). *ความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับพรรคการเมือง. เอกสารประกอบการสัมมนา หลักสูตร “พรรคการเมืองกับการปกครองระบอบประชาธิปไตยสำหรับผู้บริหารพรรค การเมือง” รุ่นที่ 3.* กรุงเทพฯ: สถาบันพระปกเกล้า.
- ประภาส ปันตบแต่ง. (2552). *กรอบการวิเคราะห์การเมืองแบบทฤษฎีขบวนการทางสังคม.* กรุงเทพฯ: มูลนิธิไฮนริค เบิลล์ สำนักงานภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้.
- พิชญ์ พงษ์สวัสดิ์. (2560). *การเมืองกับความเป็นธรรม.* สืบค้น 4 ธันวาคม 2565, จาก https://www.matichon.co.th/columnists/news_559597
- มนตรี เจนวิทย์การ. (2526). *สังคมวิทยาการเมือง: การศึกษารัฐศาสตร์แนวกลุ่ม หลักและวิธีการศึกษาทางรัฐศาสตร์.* กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- _____. (2528). *บทบาทของกลุ่มผลประโยชน์ที่มีต่อรัฐบาลระบบราชการ ประชาชนและการพัฒนาประเทศ เอกสารทางวิชาการหมายเลข 23.* กรุงเทพฯ: ศูนย์วิจัยคณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ราชบัณฑิตยสถาน. (2524). *พจนานุกรม ศัพท์สังคมวิทยา อังกฤษไทย.* พระนคร: โรงพิมพ์รุ่งเรืองศิลป์การพิมพ์.
- _____. (2556). *พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554.* สืบค้น 4 ธันวาคม 2565, จาก. <http://www.royin.go.th/dictionary>.
- วิทยา นภาศิริกุลกิจ และคณะ. (2539). *พรรคการเมืองและกลุ่มผลประโยชน์.* กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- วิสุทธิ โปธิแท่น. (2544). *การดำเนินกิจกรรมของพรรคการเมืองไทย.* นนทบุรี: สถาบันพระปกเกล้า.
- Woodton, G. (1978). *Interest Group.* Englewood Cliffs: Prentice Hall.
- Eulau, H. (1963). *The Behavioral Persuasion in Politics.* New York: Random House.